

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בהר

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ב' / ג

(תרגום הפשו)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וארבע לבריאה
שנת השבעים להסתלקות הילולא של כ"ק הרלווי"צ זללה"ה

לזכרון

הו"ח אי"א נו"מ ובעל מדות ישראל ארי' ליב
אחיו של הו"ח אי"א נו"מ ובעל מדות דובער הי"ד

בניו של כ"ק הרה"ג והרה"ח ומקובל

רב פעלים לתורה ולמצות

ורבים השיב מעון לוי יצחק

דור רביעי לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק

נפטר י"ג אייר ה'תשי"ב

ת' נ' צ' ב' ה'

אחיו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלילה".

מעין חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות שבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

למרות שמצות השביתה מעבודת האדמה חלה רק בארץ ישראל הרי התוכן והמשמעות של מצות שמיטה – שבשנה השביעית יש להתמסר יותר לעניני קדושה – קיימים גם בחוץ לארץ. שכן אדמת חוץ לארץ אינה קדושה, אמנם, כאדמת ארץ ישראל, אבל יהודי בכל מקום שהוא נמצא, בארץ או בחוץ לארץ, הוא קדוש. ולפיכך כשמגיעה שנת השמיטה, כשם שהשנה היא שנת השמיטה, יש להתחזק יותר בדרך היהדות ולהתמסר יותר לעניני קדושה.

ב. ישנם כאלה שאינם רוצים להניח

שהתורה נעלית מן השכל, ורוצים להסביר את עניני התורה, אך ורק לפי השכל האנושי. הם מסבירים את הנימוק למצות שמיטה בכך שע"י עיבוד מתמיד של האדמה נחלשים המרכיבים שלה, ומשום כך צייתה התורה להוביר את האדמה אחת לשבע שנים, כדי שתתחזק שוב ותוציא פרי רב. לכן – טוענים הם – אין בתקופתנו "להיזקק" לשמיטה, כיון שיש פתרון אחר, להשביח את האדמה ע"י דשנים טובים לסוגיהם.

ברם, הקב"ה הזהיר מראש ואמר: "וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים". הקב"ה נותן ברכתו באדמה בשנה הששית שתוציא בשנה זו תבואה לשלש שנים: לששית, לשביעית ולשמינית.

אילו היה גורם השמיטה טבעי – כדי שלא תחלש האדמה מן העיבוד – היתה אז הברכה צריכה להיות, לא בשנה הששית, כאשר האדמה חלשה ביותר, כי אם, בשנים הקודמות.⁶

א. סעודת "מלוה מלכה" מהוה קשר ומעבר של השבת אל ימי החול. פירוש "מלוה מלכה" הוא, הרי, ליווי המלכה (השבת)¹, ואם כן שייכת היא לשבת, ומתקיימת סעודה זו לאחר ההבדלה², בשבוע שלאחר השבת.

בשבת זו קראנו פרשת בהר, אותה מתחילה התורה בציווי של מצות שמיטה: בשנה השביעית תשבות הארץ שבת לה'. כלומר, השנה השביעית היא כשבת – כפי שרש"י מדגיש: "שבת לה", כשם שנאמר בשבת בראשית" כדרך שבין הימים יש להתיחס לשבת ביתר קדושה מאשר לששת הימים הקודמים, כך גם בשנים – יש להתיחס לשנה השביעית ביתר קדושה מאשר לשש השנים הקודמות.

אצל ישראל קדושים גם ששת ימי ושנות החול. בכל יום, גם של ימי החול, מתפללים, ולאחר התפלה לומדים גמרא או משניות, עין יעקב, חומש, שיעור כלשהו של תורה³. ואפילו לאחר התפלה והלימוד – בשעה שיוצאים ל"עולם", למסחר או למשרה, יש להזהר – במסחר – מהשגת גבול וכו', ובמשרה – לעבוד באמונה, וכך גם על כל שאר הדברים של חיי יום ליום להיות חדרים במצוות ובקדושה. "בכל דרכיך דעהו"⁴.

אבל, יהודים נדרשים להתעלות, ולפיכך כשמגיע היום השביעי – על היהודי לקדשו יותר מאשר הקדושה של ימי החול, וכן כשמגיעה השנה השביעית – ושביתה הארץ שבת לה", אין על היהודי לבוא או במגע עם דברים ארציים ותרבות – חומרית, כי אם להקדיש את הזמן הפנוי⁵ לשם התמסרות לדברים אלקיים, קדושים.

(1) שבת קיט, א. ושם.

(2) ראה ט"ז לשולחן ערוך אורח חיים סימן ש. הובא בשו"ע רבינו הוקן.

(3) שו"ע א"ח סימן קנה.

(4) שו"ע א"ח סימן רלא.

(5) ראה ספורנו (בהר כה, ב).

(6) ראה כלי יקר שם.

הוצאות שונות של שבת, וגם נדבת "מי שברך" בעליה לתורה, אורח לקידוש וסעודה וכו', וכשמגיע מוצאי שבת מברך היהודי "בורא מאורי האש", כי יודע הוא שלמרות ששורר חשך ברחוב בכהו להאיר.

[מסופר במדרש⁷ שכשראה אדם הראשון בפעם הראשונה שמשתרר חשך – הכניס לו הקב"ה רעיון לקחת שני אבנים ולשפשם זה בזה וליצור אור – אז ראה שבכח של אדם ליצור אור גם כששורר חשך על פני תבל].

ומקיים הוא סעודת "מלוה מלכה" בשמחה, באמרו, ובחשבו: "אל תירא עבדי יעקב"⁸, מתוך אמונה (ואח"כ – במשך השבוע: מתוך היווכחות) שהקב"ה מספק לו פרנסתו, בממון, לפי פשוטם של דברים, והעיקר – שהממון מוצא לדברים שמחים וטובים.

ד. יתן ה' שתרחיבו את פעילות ה"מלוה מלכה" בשמחה ובטוב לבב, ויתן הצלחה בעבודתכם בכלל וכל אחד בפרט –

– שתחזקו ותגדילו את כל הענינים הטובים בניו-הייעון, מבלי לשכוח את מוסדות ליובאוויטש במקום, ואשר בקרוב ביותר יובילנו המשיח⁹ לארץ הקדושה, בבריאות ובשמחה, במהרה בימינו.

מסרו נא דרישת-שלום לכל יהודי ניו-הייעון, ודאגו שמספר גדול, ככל היותר, של יהודים ישתתפו בסעודות "מלוה מלכה" ושגם לדידם יהיה "אל תירא עבדי יעקב", יתן להם ה' פרנסה רבה ברוחניות ובגשמיות.

(שיחת ט"ז אייר, תשי"ט)
לחברי "מלוה מלכה" דנירהייעון)

(7) פסחים נד, א. מדרש תהילים צב.

(8) ראה לקוטי תורה בלק עב, ב.

(9) ראה פרי עץ חיים סוף שער השבת דסעודת מוצאי שבת היא סעודת דוד מלכא. ובאליהו רבה סי' ש ובס' ערכי הכינויים (לבעל המחבר ספר סדר הזוהרות, מערכת לו) דמסעודה זו נהנה עצם לזו שבאדם) עצם שממנו יתחדש האדם לעת התחיה.

ציווי ה', – נתן הקב"ה את ברכתו, שבשעה שהאדמה חלשה ביותר היא מוציאה תבואה פי שלש מאשר בשנה המוצלחת ביותר, ואפילו מאשר בשנה הראשונה.

ולפי האמור שתוכן מצות שמיטה ישנו גם בחוץ לארץ – ישנו גם ל"וצוית את ברכתי". כשהיהודי עורך חישוב: הרי עלי להתפלל, ללמוד, לתת צדקה, להחזיק ישיבות ובתי מדרשות וכו' – כיצד, איפוא, אוכל להתחרות עם לא-יהודי, שאינו מתפלל, אינו לומד, אינו נותן צדקה – ולנצח.

על כך בא הציווי של השמיטה: כאשר אדם עושה את אשר הקב"ה דורש ממנו מקבל הוא את ברכתו, ברכה לא רק בעולם הבא, כי אם גם בעולם הזה.

ג. דומה לאמור הוא גם ענין של "מלוה מלכה".

כשמגיע מוצאי השבת, לאחר שעברו עשרים וארבע שעות, בהן לא נעשו כל עסקים, ויש לצאת להתחרות עם כזה שאינו שומר שבת, והרי, על-פי טבע, כל יום נוסף של עבודה משמש דרך לדולרים נוספים בחשבון שבבנק,

– אומר הקב"ה: "אל תירא עבדי יעקב", אם רק עבדי אתה – אין לך לחשוש, כי אני אדאג לך.

כשיש למישהו עבד לפי ההלכה (אף זו מצוה בפרשתנו – פרשת בהר) עליו לדאוג למילוי מחסורו ומחסור משפחתו. העבד חייב לעשות את העבודה המוטלת עליו ע"י האדון, והאדון יספק לו פרנסתו, כך גם בישראל – כשאדם בבחינת "עבדי יעקב" ועושה רצון הקב"ה מספק לו ה' את כל צרכיו, הן ברוחניות והן בגשמיות.

האמור בא לידי הדגשה כשהיהודים מתאספים לקיים סעודת מלוה מלכה בשמחה. עבר יום בו לא היתה כל הכנסה, ואדרבה: היו

* * *

בימינו אלה, שמאז כלה חמתו בביהמ"ק, ולאחרי „מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות“⁸, ולאחרי כל הגזירות והשמדות ר"ל ור"ל שסבלו בני באריכות וקושי הגלות האחרון, ובפרט גזירת השואה כדור האחרון, בודאי נעשה הצירוף והזיכוכ בשלימות, „די והותר“ – נעשה הענין ד„סמך מלך כבל“ אך ורק באופן של טוב הנראה והנגלה לעיני בשר, ובלשוון חז"ל⁹ שהקב"ה אומר לישראל „בני אל תתייראו, כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם . . הגיע זמן גאולתכם!“

ובדורנו זה (ובפרט בשנה זו, „הי' תהא שנת נפלאות אראנו“) צריכה להיות עיקר ההדגשה . . בהענין ד„סומך נופלים“, לחזק ולעודד את רוחם של בני . . כולל ובמיוחד – החיזוק והעידוד ע"י האמונה בביאת המשיח ובטחון גמור ש„הנה זה (משיח צדקנו) בא“¹⁰, וההוספה בהכנה לביאתו ע"י התשובה וקיום התומ"צ, ובלשוון ההכרזה דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו: „לא לתר לתשובה לא לתר לגאולה“¹¹, „שובה ישראל עד ה' אלקיך, והכן עצמך ובני ביתך לקבל פני משיח צדקנו הבא בקרוב ממש“¹².

(משיחות ש"פ ויחי (ועשרה בטבת יתפך לשמחה) תנשא)

- (8) תניא רפ"ז.
- (9) יחזקאל כד, ב.
- (10) יל"ש ישעי' רמז תצט.
- (11) כולל גם הפעולה דמלך בבל שאינו אלא כגרון ביד החוצב בו.
- (12) שה"ש ב, ח. וראה שהש"ר עה"פ (פ"ב, ח (ב)).
- (13) אג"ק שלו ח"ה ס"ע שסא ואילך. שעז ואילך. תח ואילך. ועוד.
- (14) „היום יום“ – ט"ז טבת.

אך הביאור אינו מובן:
(א) זה אינו קשור עם עול שמים, כי אם במדת הבטחון.

(ב) העדר הבטחון אינו קשור עם ענין הריבית, אלא עם גמילות חסדים. לפני הפסוקים של מצות ריבית אומרת הפרשה: „וכי ימוך אחיך גו' והחזקת בו“² שיש להלוות לו ללא רווח. אם אדם אינו רוצה להלוות את כספו ללא נטילת רווח, מתוך שחושש לפרנסתו, שלכן רוצה לסחור (ולהרויח) בכל פרוטה מכספו, הרי הוא מראה בזה שחסרה לו מדת הבטחון, אבל אינו עובר בזה על איסור ריבית (שהרי לא הלוה).

ב. קבלת עול שמים – שביטוייה הוא קיום המצוות – ענינה הוא: השתתפות מלמעלה בעבודת האדם. ידוע³ הפירוש בברכת המצוות „אשר קדשנו במצותיו“ – במצותיו של הקב"ה, גם הקב"ה מקיים את המצוות, ובוה ישנם שני ענינים⁴: (א) קיום המצוות למעלה שנקודם לקיום המצוות של ישראל, וכמאמר רז"ל: „מה שהוא עושה הוא אומר לישראל לעשות“; (ב) קיום המצוות שלמעלה שנפעל על ידי קיום המצוות של ישראל. כמאמר רז"ל⁵: „כל הקורא בתורה הקב"ה קורא ושונה כנגדו“, וכפי שהוא בתורה, כן הוא גם במצוות.

מובן, שמה שהמצוות של בני ישראל פועלים את קיום המצוות למעלה, אין זה משום שיש ערך ביניהם, שהרי נברא אין לו שום ערך לגבי בורא; אלא שכך עלה ברצונו יתברך, שקיום המצוות של בני ישראל יפעל כביכול למעלה.

- (2) בהר כה, לה.
- (3) לקו"ת ואתחנן ט, ד. שה"ש יב, א.
- (4) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ג ע' 217 בהערה 11 ובהמצויין שם.
- (5) תדבאר רפ"ח. יל"ש איכה רמז תתל"ד.

א. בפרשת השבוע מצוה התורה שלא יתנו (ולא יטלו)¹ ריבית, ומסיימת „אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים גו' להיות לכם לאלקים“. נאמר על כך בספרא: „מכאן אמרו כל המקבל עליו עול ריבית מקבל עול שמים וכל הפורק ממנו עול ריבית פורק ממנו עול שמים.. שכל המודה במצות ריבית מודה ביציאת מצרים וכל הכופר במצות ריבית כאילו כופר ביציאת מצרים“.

וצריך להבין את השייכות המיוחדת של מצות ריבית (יותר משאר מצוות) ליציאת מצרים ולקבלת עול שמים. את השייכות של ריבית ליציאת מצרים מבאר רש"י (על פי הגמרא), שכשם שביציאת מצרים הבדיל הקב"ה בין בכור לשאינו בכור, כך „אני יודע ונפרע מן המלוה מעות לישראל בריבית ואומר של נכרי הם“. אלא שביאור זה מסביר את השייכות של ריבית ליציאת מצרים רק במקרה מיוחד כשאחד מלוה מעות בריבית באומרו „של נכרי הם“ וגם במקרה זה – אין זה כאשר אומר כן משום שאם ידע הלוה ששל ישראל הם לא ירצה ללוות¹, או שביט דין לא ירשה זאת, רק כאשר הוא חושב שאין הקב"ה מבחין ח"ו שהמעות הוא שלו, – הרי זו כפירה ביציאת מצרים שבה הבחין הקב"ה כו'. אבל הרי אין זה ביאור על השייכות של כללות מצות ריבית ליציאת מצרים. גם – שייכות ריבית לעול שמים דורשת עדיין ביאור.

יש מפרשים המבארים זאת, בכך, שכאשר אדם מלוה כסף ליהודי אחר ללא ריבית, ואינו חושב או על הרייווה, הוא מראה בזה את בטחונו בהקב"ה ומקבל על עצמו עול שמים, את הציווי לעזור ליהודי ללא כל קבלת ריוח, ואילו המלוה בריבית, מגלה הדבר שאינו בוטח בה', ופורק מעליו עול שמים.

(1) כי גם הלווה עובר (ע"פ דברים כג, כ). שו"ע אדה"ז ריש הל' רבית.

הוספה

בשורת הגאולה

יא.

מצינו בגדעון ש, בימיו היו ישראל בצרה והי' הקב"ה מבקש אדם שילמד עליהם זכות. . כיון שנמצא זכות בגדעון שלמד עליהם זכות, מיד נגלה אליו המלאך, שנאמר וירא אליו מלאך ה' ויאמר לו לך בכחך זה, בכח זכות שלמדת על בני, "אמר הקב"ה, יש בך כח ללמד סניגוריא על ישראל, בזכותך הם נגאילים".

... הלימוד זכות בנוגע לקירוב וזירוז הגאולה – שכיון שכבר "כלו כל הקיצין", עוד בזמן הגמרא, ועאכו"כ לאחרי אריכות וקושי הגלות במשך יותר מאלף ותשע מאות שנה ועדיין לא בא ... ובנוגע לתשובה (אין הדבר תלוי אלא בתשובה³) – כבר עשו תשובה, שהרי אין לך אדם מישראל שלא הרהר תשובה (לא רק פעם אחת, אלא כמה פעמים במשך ימי חייו, שעיי"ז נעשה "בשעתא חדא וברגעא חדא" מרשע גמור צדיק גמור, כפס"ד הגמרא⁴ שהמקדש את האשה "על מנת שאני צדיק (גמור)⁵ אפילו רשע גמור מקודשת שמא הרהר תשובה" – הרי בודאי ובודאי שמשו צדקנו צריך לבוא תיכף ומיד ממש, אשר, כדאי הוא לימוד זכות זה לגאול את ישראל, ובפרט שנוסף על הלימוד זכות, הי' גם פס"ד של כו"כ רבנים ומורי"ה הוראה בישראל, וכיון שהתורה "לא בשמים היא", הרי, פס"ד זה בב"ד של מטה מחייב כביכול ומזכה גם את ב"ד של מעלה, וכן יקום!

- (1) תנחומא שופטים ד.
- (2) יל"ש שופטים רמז סב.
- (3) סנהדרין צז, ב.
- (4) זח"א קכט, סע"א.
- (5) קידושין מט, ב. רמב"ם הל' אישות פ"ח ה"ה. טושר"ע אה"ע סל"ח סל"א.
- (6) ע"פ גירסת האור זרוע סק"ב.
- (7) נצבים ל, יב. וראה ב"מ נט, ב.

לקוטי

בהר ב

שיחות

תפעל למעלה (את אותן המצוות הנעשות למטה), בכדי שהשכר לא יהיה כלל "נהמא דכסופא"; עבודתם הרי פועלת גם למעלה – זכאים הם איפוא לקבל שכר עבור עבודתם.⁸

ד. טעם נוסף:

עבודה שהיא עצומה אינה מביאה תועלת – אפילו כשמקבלים עבורה שכר – אין בה כל חיות ועונג. ובמילא, קשה מאוד לבצע אותה והיא מעייפת מאוד, עבודת פרך.⁹

(כפי שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר כמשל על כך: פריץ אחד קרא לאיכר וציוה עליו "לעבוד" במגל, להעבירו הלוך וחזור בחדר הפריץ כדרך שעושה בעבודתו בשדה, והבטיח לו לשלם עבור ה"עבודה". בתחילה הסכים האיכר, אבל לאחר שעבד זמן קצר, התחרט, בטענה: "ראבאטו גיע ווידאט" – העבודה אינה ניכרת).

משום כך נקבע מלמעלה שעבודת האדם תפעל למעלה, וידיעת הדבר נותנת חיות ותענוג בעבודה. כן – נותנת הידיעה כוח לעמוד נגד יצר הרע¹⁰, תוך הרגשה, שהעבודה נוגעת עד לעצמותו ומהותו ית', כביכול.

ה. כיון שכל ההמשכות מלמעלה באות על ידי עבודת האדם, הרי כשם שהוא בנוגע להמשכה פרטית של כל מצוה לחוד, שנוצרת מצוה שלמעלה על ידי אותה המצוה שמקיים האדם, כך הוא גם בנוגע כללות הענין עצמו: כדי שעבודת האדם תפעל למעלה, יש צורך בעבודה. ועבודה זו היא – מצות ריבית.

ריבית פירושה: לקבל רווח מהלוואת ממון. כלומר קבלת שכר עבור זה שבנער הממון.

וצריך להבין: מהו באמת הטעם לרצון זה, שעבודת האדם למטה תשפיע כביכול למעלה, אף שהם באין ערוך.

ענין קיום המצוות שלמעלה הקודם לעבודת האדם למטה, מובן, שכן בכך "שהוא עושה" הוא נותן כוח "לישראל לעשות", אבל מהו הביאור בזה, שעשיית בני ישראל פועלת שדבר זה עצמו ייעשה גם למעלה?

ג. להבין זאת, יש להקדים תחילה כללות ענין העבודה. לכאורה, לשם מה צריך להיות הסדר שבני ישראל חייבים בענין העבודה, מדוע לא יתן להם הקב"ה כל ההשפעות מלמעלה, בדרך אתערותא דלעילא. ובפרט לפי הידוע, שכוונת הבריאה היתה "כדי להטיב לברואיו"⁶, כי הקב"ה הוא "טבע הטוב להטיב"⁷ – ומצד להטיב היו צריכים הברואים לקבל את כל ההשפעות שלהם גם ללא עבודה?

נאמר ההסבר על כך: מתי השפעה היא באמיתית הטוב, כאשר המקבל ראוי אליה, לא במתנת חנם. כשנותנים לאדם מתנת חנם, שלא התייגע עליה, היא נקראת "נהמא דכסופא" (=לחם בוש) וכיון ש"טבע הטוב להטיב" רצה הקב"ה לתת לישראל את הטוב האמיתי, לכן קבע שיקבלו את ההשפעות על ידי עבודה דוקא.

לפי זה יובן גם מדוע עבודת האדם פועלת כביכול למעלה:

כשאדם מקבל שכר (השפעה) עבור עבודה (לא מתנת חנם), אבל העבודה היא כזו שאינה מביאה למשלם (ה"משפיע") כל תועלת, הרי השכר שמקבלים עבור עבודה כזאת היא עדיין בגדר של "נהמא דכסופא", מאחר שהמקבל יודע, שהעבודה, עבורה נותנים את ההשפעה, אינה פועלת כלום, ובמילא אין מגיע עבורה שכר.

לכן נקבע מלמעלה הסדר, שעבודת האדם

(8) ואף שאי"ז מצד העבודה עצמה (שהרי אין ערוך בין נברא לבורא) ורק לפי שכן עלה ברצונו ית' כ"ל, אעפ"כ, מצד הרצון שלמעלה שעבודת הנבראים תתפוס מקום וכו' הרי לאחרי גילוי רצון זה – נעשה כן באמת (ע"ד המבואר בדרך מצותיך נד, ב).
(9) תו"כ לבהר כה, מג (הובא בפירוש"). ראה ג"כ ד"ה קרוב ה' תר"ץ סעיף ב.
(10) להעיר ג"כ מד"ה ויקח המן (הוספות לתו"א).

(6) ע"ה שער הכללים בתחילתו.
(7) שער היחוד והאמונה פ"ד.

היה שלו (אף שעתה הממוזן יצא מרשותו לרשות הלווה), ועל ידי שהלוה את הממוזן פעם, נתן (המלוה) או אפשרות ללווה לסחור בו. זהירות מריבית פירושה, לקבל רווח רק ממה ששייך אליו עתה. (שזה הרי גם ענין "היתר עיסקא", שחלק מהממוזן נשאר למלוה, אלא שנותנו רק בפקדון ללווה, ואת הרווח הוא מקבל רק מאותו חלק הממוזן ששייך אליו גם עתה ועל דרך זה – שכירת בהמה וכלים).

כדרך שיהודי נוהג עם יהודי שני, כך נוהגים עמו מלמעלה: אם הוא עובר על איסור ריבית, הוא נוטל עתה רווח משום שנתן לו בעבר ממוזן, כך היא גם ההנהגה מלמעלה עמו; אין השתתפות עתה מלמעלה, כביכול, בעבודתו¹¹; ישנו רק נתינת ה"ממוזן", כוח – קיום המצוות שלמעלה – קודם שמתחיל "לסחור" – לעבוד את עבודתו; זה נותן לו כח לעבודתו. ואילו כאשר הוא מקיים את מצות ריבית, גם מלמעלה מתנהגים עמו, שנותנים לו לא רק עובר לעבודתו את הכוח לעשותה, אלא גם עתה משתתפים עמו מלמעלה, בעבודה עצמה – "הקב"ה קורא ושונה כנגדו".

וזהו השייכות של מצות ריבית עם קבלת עול שמים ויציאת מצרים: מצות ריבית היא

(11) עפ"י יובן גם הטעם מה שהמלוה בריבית אינו קם בתחיית המתים (ש"ע אדה"ז הל' ריבית ס"ב. וראה שמו"ר פל"א, טו. הוספות לירושלמי (ווילנא) סוף ברכות. פד"א ספ"ג). כי ענין המצות הוא שעושים מגשמיית העולם (הוא נפסד – מיתה), כלי ודירה לקדושה (חיות ונצחיות). – ראה סד"ה שובה ישראל תרצ"ה (ס' הקונטרסים ח"ב) – ע"י עבודתו זו, גורם תחיית המתים. והנה עבודת הנבראים מוצד עצמה מוגבלת היא, והנצחיות שנמשכת ע"י המצות (ראה תניא פכ"ה) היא ע"י שמתחבר (- ל' צוואת) בה' אליקים חיים, וממשיך הנצחיות מלמעלה"ט, גורם שיהי' הקב"ה קורא וכו', מצותיו של הקב"ה דוקא. ולכן, המלוה בריבית שע"י גורם הנהגה – אשר אין משתתפין בעבודתו, היפך ענין תחיית המתים.

– אדרבה, נושך ומחסר מקדושה (חיות) – "נושך", ומחורבנה של ירושלים נתמלאה צור – (קליפה – מיתה) "תרבית", (יהל אור טו, א, ד) –

ענשו מדה כנגד מדה – אינו קם בתחיית המתים. ובוה יובן מה שבפ' חלק אינו מונה מלוה בריבית בין אלו שאין להם חלק לעוה"ב – כי זה נכלל בכלל כופר (ועושה היפך ענין) תחיית המתים (משיחת ש"פ משפטים תשכ"ג).

ענין (וסדר) כלל¹², על ידה נעשה הקב"ה כביכול שותף לאדם בעבודתו – קבלת עול שמים (קיום המצוות) וכיון שהוא קשור עם הקב"ה, יוצא הוא מכל המצרים וההגבלות – יציאת מצרים.

1. צדיקים דומים לבוראם¹³. כשם שדרכו של הקב"ה היא לא רק להעניק כוח עובר לעבודת התורה והמצוות, כי אם גם אחר כך, כשבני ישראל מקיימים את המצוות בפועל, הוא גם מקיים את אותן המצוות. הנהגה זו היא גם כביכול, אצל צדיקים ובמיוחד נשיאי ישראל – שהם מהוים ממוצע המחבר את בני ישראל עם הקב"ה¹⁴ – שלא רק שהם נותנים כוח לשלוחיהם לבצע שליחותם, כי אם גם הם עצמם עושים את אותה עבודה שהטילו על שלוחיהם.

הנהגה זו ראו בגלוי ביותר אצל כ"ק מו"ה אדמו"ר: לא זו בלבד ששלח שלוחים ונתן להם את הכוח לפעול בהחוקת היהדות בכלל והפצת המעיינות בפרט, אלא שגם תמיד (לא רק בשנים הראשונות, כי אם גם בשנים המאוחרות יותר כשכבר העמיד תלמידים ותלמידי תלמידים, שהם יכלו לעשות את העבודה) התמסר בעצמו לעבודה זו.

וזהו הוראה לכל המקושרים שלו והולכים בעקבותיו: אין להם להסתפק בכך שהעמידו תלמידים העוסקים כבר בהרבצת התורה והפצת המעיינות, מתוך הישוב שכיון שהעבודה שתלמידיהם עושים, באה כתוצאה מהשפעתם, במילא הרי גם הם, המשפיעים, יקבלו את תוספת האור הנמשכת על ידי עבודת התלמידים: ועל כן אינם צריכים עתה לעסוק עם הזולת, אלא יעסקו בתורה לעצמם. הנהגה זו – לקבל רווח (תוספת אור) על עבודה שבנו – היא (בדקות) ענין של

(12) וזהו מה שאמרו רז"ל (שמו"ר פל"א, ד) שמי שאינו מלוה בריבית "כאילו קיים המצות כולן" – שע"י קיום מצות ריבית נעשה סדר כללי – השתתפות הקב"ה בכל מצותיו.

(13) במדב"ר פ"י, ה.

(14) ראה תורת שלום ע' 158.

ריבית. עליהם תמיד לעסוק לא רק עם עצמם, אלא גם עם הזולת; לעשות אותה עבודה הנדרשת מתלמידיהם.

והשכר להנהגה של זהירות מריבית הוא, שגם בעבודתם העצמית יזכו להשתתפות הרבי, הנשיא, ועל ידו – שהוא עומד בין ה'

ובינכם – את ההשתתפות של הקב"ה, קבלת עול שמים, זה יפעול אצלם גם את ענין יציאת מצרים, שיוציאם מכל המצרים וההגבלות שלהם.

(משיחת ש"פ בהר"ב תש"י)

לזכות

כ"ק אדונונו מזרנו זרבינו

מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדונונו מזרנו זרבינו מלך המשיח

לעולם ועד